

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/174466,Uroczystosci-poswiecenia-odrestaurowanej-tablicy-pamieci-ks-p-plk-dr-jozefa-zator.html>
20.04.2024, 08:29

Uroczystości poświęcenia odrestaurowanej tablicy pamięci ks. ppłk. dr. Józefa Zator-Przytockiego w 44. rocznicę jego śmierci - Gdańsk, 27 listopada 2022

Ksiądz ppłk dr Józef Zator-Przytocki (1912-1978), ps. „Czeremosz”, „Buk”, był kapelanem Armii Krajowej. Do służby wojskowej zgłosił się jako ochotnik. W Krakowie pomagał w redagowaniu prasy podziemnej i w konspiracyjnym duszpasterstwie Armii Krajowej. W końcu został dziekanem Okręgu Kraków AK. Za swoją postawę otrzymał Order Wojenny Virtuti Militari.

Po wojnie, uciekając przed komunistami, przeniósł się do Gdańska i został proboszczem parafii Najświętszego Serca Jezusowego w Gdańsku Wrzeszczu. W 1948 r. został aresztowany przez komunistyczny Urząd Bezpieczeństwa i przewieziony do Warszawy. Osadzony w areszcie śledczym Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego, a następnie w X pawilonie śledczym na Mokotowie. W więzieniu był brutalnie torturowany. Po ciężkim śledztwie, został skazany na 15 lat więzienia. Wyszedł na wolność po amnestii w 1955 r. W 1958 r. został powołany na rektora zrujnowanej przez Sowieców w 1945 r. Bazyliki Mariackiej w Gdańsku. Podjął się ciężkiej pracy remontu świątyni, jednocześnie odgrywał ważną rolę w kształtowaniu postaw opozycji antykomunistycznej na Pomorzu.

W dniu 27 listopada 2022 r. ks. Ireneusz Bradtke, proboszcz Bazyliki Mariackiej pw. Wniebowzięcia NMP w Gdańsku celebrował Mszę św. w intencji ks. ppłk. Józefa Zator-Przytockiego. Po Mszy odbyło się uroczyste poświęcenie odrestaurowanej tablicy pamiątkowej.

Uroczystość zorganizowali: Zarząd Okręgu Pomorskiego oraz Zarządy Kół Gdańsk, Gdańsk Wrzeszcz, Gdańsk Oliwa Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, Proboszcz Konkatedralnej Bazyliki Mariackiej w Gdańsku, Dowództwo Garnizonu Gdańsk, 7 Pomorska Brygada Obrony Terytorialnej, Stowarzyszenie Kwatera Akowska na Cmentarzu Łostowickim. Oddział Gdański Instytutu Pamięi Narodowej reprezentowała Katarzyna Lisiecka, Naczelnik Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa.

Tablica powstała wg projektu por. w st. spoczynku, prof. ASP w Gdańsku Wiktora Tołkina, żołnierza AK, Powstania Warszawskiego – Zgrupowanie „Krybar”, ufundowana w listopadzie 1991 r. przez Żołnierzy AK, obecnie przywrócona do świetności staraniem Stowarzyszenia Kwatera Akowska na Cmentarzu Łostowickim.

Instytut Pamięi Narodowej Oddział w Gdańsku w 2018 r. wydał wystawę pt.: *Żołnierz Kościoła. Książd podpułkownik Józef Zator-Przytocky „Czeremosz” 1912–1978* autorstwa Anny Dymek (Wieloosobowe Stanowisko do spraw Poszukiwań i Identyfikacji IPN w Gdańsku), przedstawia ona życie i działalność ks. Józefa Zator-Przytockiego.

Wystawę można obejrzeć on-line ► [strona internetowa wystawy](#).